

Fragment

Memoires van een zondagskind

FRANK MOMMERSTEEG

Hoewel ik ooit getwijfeld heb of Harrie Vughts onze Voetbalclub Taxandriaplein (V.C.T.) oprecht was toegedaan – het wekelijks innen van de contributie bijvoorbeeld liet hij graag aan mij alleen over – moest ik mijn mening herzien toen zich een onverwachte gebeurtenis voordeed waaraan hij een belangrijk aandeel had, al stak de oude twijfel spoedig daarna weer de kop op.

Zijn oudere broer Jan had een fototoestel met zijn verjaardag gekregen. Harrie schepte daarover op, alsof niet zijn broer maar hijzelf de rechtmatige eigenaar was. Ik moest ineens denken aan een plaatje van het Nederlands elftal uit mijn intussen complete Blue Band sportboek, hoe ze daar stonden met de armen op de rug, fier van houding en zeker van de overwinning, de 'Zwarte Panter' in het midden met een grote V op zijn trui. Victorie! – de Munck was mijn grote idool. Vooraan zij die gehurkt zaten, de middelste met de hand op de bal. Ik stelde Harrie voor om ons eigen elftal op dezelfde wijze op de foto te laten zetten.

Hij knikte instemmend. Hij zei het wel stoer te vinden. Diezelfde dag nog deelde hij mij mee dat zijn broer akkoord ging.

De gedachte alleen al dat de foto gemaakt ging worden, vulde mij de dagen daarna met een onverkwikkelijke spanning die mijn maag van streek bracht. Ik at nauwelijks. Mijn moeder maakte zich al ongerust. Is er iets? vroeg ze herhaaldelijk. Er was niets, loog ik. Voel je je wel goed? Je bent toch niet ziek? Nee hoor, mam. Maar 's avonds in bed kwamen de beelden op me af. Fantasieën. Ik zag mijzelf al als de keeper in het midden staan tussen de backs, de spil en de midvoor, terwijl de overige spelers (de rechts- en linkshalf, de voorhoedespelers op beide vleugels) gehurkt op de voorste rij zaten. Zeven achter en vier voor kon ook, dat zag je ook wel eens.

Als het er maar elf waren. Zo fantaseerde ik rond die nog te maken foto heel wat af, toen de dag aanbrak waarop iedereen aanwezig zou zijn.

Het was op een zondag en we hadden afgesproken in de speeltuin. Het was mooi weer, goed voetbalweer. We konden, als we wilden die middag nog gaan mètse. Behalve Harrie waren er Aad Veldhof en zijn broertje Bert, Peter de Boer en Jantje Kappee en...

Iemand riep ineens: ik tel er maar tien. Dat was Peter de Boer. Dat klopte. Chris Gerritsen ontbrak, hij lag met griep te bed.

Wie zal ooit mijn teleurstelling kunnen begrijpen bij het horen van dit bericht! De schokkende ontdekking dat we maar met tien in plaats van elf spelers waren, maakte mij bijna misselijk.

In de teleurstelling school boosheid dat niemand, ook ik zelf niet, op het idee van reservespelers was gekomen. Een was genoeg geweest. Er ontstonden al gauw twee partijen, de ene onder aanvoering van Harrie, die koste wat kost wilde dat de foto genomen werd, en tevens gesteund werd door zijn broer Jan, die speciaal tijd had vrijgemaakt. De overigen anderen vonden met mij dat een foto met tien spelers geen foto van een elftal kon zijn, en dat er beter gewacht kon worden tot Chris Gerritsen weer beter was. Het was een patstelling van vijf tegen vijf. Een gelijk spel in eigen gelederen.

Toen was daar ineens Tonnie de Rooy. Hij dook op uit het niets, als een rat uit het riool. Niemand verwachtte hem hier op zondag – hij kwam onze kant op, sjokkend alsof hij de last der hervorming op zijn schouders droeg, maar hij kwam niet ongelegen. Hij kwam als geroepen, ook al was hij protestant.

Toegeeflijk als ik van nature ben, stelde ik een compromis voor: we zouden Tonnie kunnen vragen om de open plek op te vullen. Door hem op de voorste rij te plaatsen, gehurkt, aan het uiteinde zou hij niet meteen opvallen. Wat de reden ook mocht zijn waarom hij vandaag tegen alle verboden in op deze rustdag de speeltuin bezocht, het was een teken waarvan we nu moesten profiteren, om niet te zeggen een mirakel – kortom, ik maakte mezelf alleen maar onmogelijker naarmate mijn pleidooi meer op een betoog ging lijken waar de andere jongens die toch al niet gewend waren veel te zeggen, geen behoefte aan bleken te hebben. Ook diegenen die mij aanvankelijk waren bijgevallen, begonnen zich van mij af te wenden. Opgestoot door Peter de Boer, die ik toch al nooit had vertrouwd, sloegen zij als een blad aan de boom om. Lieten weten dat ze toch vonden dat ze liever met zijn tieners op de foto gingen dan een vreemde toe te laten; iemand die er niet bij kón horen omdat hij er gewoon niet bij hóórde. Tonnie de Rooy? Die matigde zich aan dat hij wist waarom de katholieken een as-kruisje gingen halen en daar zolang mogelijk mee rond- liepen. Puur pesterij, had Tonnie ooit beweerd. 'Protestanten zijn ketters,' riep Jantje Kappee en duidelijk. De anderen broertjes Veldhof nog Tonnie, die ons groepje meters was genaderd ons wilde, was en bleef lijk – waren de aan zijn gerichte schimp-

niet ontgaan. Zijn hoofd liep rood aan. Van woede kwam hij niet uit zijn woorden, hij stotterde onverstaanbaar, een treurig soort gerochel kwam uit zijn keel, dat op hinniken leek. Zoiets hoorde je ook in het slachthuis, voordat de paarden een stalen pin door hun voorhoofd kregen waarna deze onmiddellijk terugkaatste, en het beest een meter de lucht in vloog en met oorverdovend lawaai neerplofte, het schuim op de lippen.

Plotseling zette hij het op een lopen, richting uitgang. Ik had medelijden met hem. Niemand keek nog naar hem om. De foto werd genomen. Enkele dagen later was hij klaar. Mijn keuze om een bestelling te doen werd aan het wankele gebracht toen ik zag dat de foto op grote afstand was genomen. Op de achtergrond zag je de hoge glijbaan – deze nam zowat driekwart van de foto in beslag, zodat het tiental erbij in het niet verzonk. Je had een loep nodig om jezelf en anderen te herkennen.

Toch maar de foto gekocht. Maar ik vertrouwde het niet. De loep erbij gehaald. Toen gebeurde er iets vreemds. Op de foto ontwaarde ik onder het vergrootglas iets dat op een gezicht en een bovenlijf leek, en een zwaaiende hand; en toen zag ik dat het Tonnie de Rooy was, die boven de achterste rij uitstak alsof hij op een haastig aangesleepte stoel was gaan staan. In werkelijkheid was hij ongemerkt de glijbaan opgegaan, terwijl wij ons opstelden. Met gevaar voor eigen leven was hij op een van de dwarsbalken geklommen, steun zoekend aan de verticale hoekbalk. Met de vrije hand zwaaide hij naar de camera, als een overwinnaar. Balde hij zijn vuist? Feit was dat hij gezien werd. Zo zorgde hij ervoor dat wij nooit zouden vergeten, welke smaad hem was aangedaan door dat katholieke klikje daar in die speeltuin op die gedenkwaardige zondag.

Illustratie: Mieke Driessen.

